

ANMELDELSER.

SVENSKA FÅGLAR EFTER NATUREN OCH PAA STEN RITADE AF M. OCH W. VON WRIGHT. MED TEKST AF PROF. EINAR LÖNNBERG.

(Ivar Baarsen, Stockholm 1917).

Det svenske Værk »Nordens Fåglar« er endnu ikke afsluttet, før Sverig igen byder os et stort nyt Fuglearbejde, der fremtræder som anden — unægtelig noget sene — Udgave af Brødrene von Wright's Fugleatlas, der udkom for ca. 90 Aar siden. De 184 Tavler, som fandtes i den oprindelige Udgave, kommer med her, desuden 44 Tavler, som dengang ikke blev reproducerede. Medens Tavlerne i den første Udgave var haandkolorerede, bliver det nu Farvelithografier.

Den oprindelige Udgave var kun et Billedværk uden Tekst; i den nye Udgave skrives Teksten, der skal omhandle alle Sverigs Fugle af Prof. Einar Lönnberg; ifølge Subskriptionsindbydelsen skal der kun i ringe Grad lægges Vægt paa Dragtbeskrivelse, som Tavlerne delvis skal overflødiggøre, hvorimod Hovedvægten vil blive lagt paa en udførlig og populær Skildring af Fuglenes Biologi.

Værket skal komme i ca. 50 Hæfter à 3 Kr. og være fuldført senest i 1919.

Det første Hæfte — i stort Folio — er udkommet, indeholder 4 Farvetavler af Kongeørn, Blaa- og Topmejse, Brushane og Sule — den sidste efter en af de hidtil ikke reproducerede Originaltavler. Billederne er en Fryd for Øjet, og Reproduktionen gengiver alle Enkeltheder paa det skønneste; holder de efterfølgende Tavler Maal med de nu udkomne, vil det blive et overordentlig smukt Værk. For saa vidt er alt saare godt; men en Svaghed har Bogen selvfølgelig i, at Tavlerne kun giver 1 Billede af hver Art, vel oftest af den gamle Han i Pragtdragt.

Teksten, der ikke følges med Tavlerne, begynder med Kragefuglene og indgaaende berettes om Ravn og Krage. Paa Beskrivelsen af Fuglene anvendes kun faa Linjer, hvorimod deres Udbredelse og Levevis skildres udførligt, i ikke ringe Grad paa Grundlag af Forf.s egne Iagttagelser. For enhver med Øje for smukke Afbildninger af Fugle og med Interesse for Fuglenes Liv tegner Værket til at blive en rig Kilde at øse af, og det vil sikkert ogsaa i vort Land vække Interesse.

O. H.

R. HØRRING: FUGLENE VED DE DANSKE FYR I 1915. 33te AARSBERETNING OM DANSKE FUGLE.

(Særtryk af Vidensk. Medd. fra Dansk-naturhist. Foren. Bd, 68).

Ved Fyrene faldt i 1915 antagelig omkring 4500 Fugle, hvoraf ca. 190 Lærker og 500 Drosler; Faldet var størst ved Fyrene ved Jyllands Sydvestkyst. Fra Blaavandshuk Fyr indsendtes 841 Fugle

fra 35 Nætter, fra Vyl Fyrskib 217 fra 78 Nætter og fra Horns Rev Fyrskib 298 fra 54 Nætter. Det Tidsrum af Aaret, hvor de fleste Fugle faldt, var de første $\frac{2}{3}$ af Oktober; Tallet af faldne Fugle i denne Periode overgaar langt dem, der faldt under hele det øvrige Efteraarstræk. Man undrer sig over paa dette sene Tidspunkt at træffe Arter som Træpiber, Broget Fluesnapper, Havesanger og Gærdesanger, Arter som man paa dette Tidspunkt saa at sige aldrig ser her i Landet; danske Fugle er det jo utvivlsomt ikke; men det var interessant at vide, hvor de kom fra.

To hidtil ikke ved Fyrene faldne Arter er indsendte iaar, Sortterne og Laplandsverling og bringer Tallet af de ved Fyrene faldne Arter op til 170.

O. H.

AQUILA. ZEITSCHR. DER KGL. UNGAR. ORNITHOL. ZENTRALE.
AARG. 23. RED. AF STEFAN CHERNEL VON CHERNELHÁZA.

(Budapest 1917).

Efter Otto Hermans Død har Chernel von Chernelháza overtaget Redaktionen af det smukke Aarsskrift; det nu udsendte Bind følger væsentlig i de tidligere Aarganges Spor, indeholder som sædvanlig Artikler om Foraarstrækket i Ungarn og Beretning om Fuglebeskyttelsen i de to sidste Aar; den har selvfølgelig lidt en Del Afbræk ved Krigen; men der arbejdes dog stadig ihærdigt bl. a. med Opsættelse af Redekasser og Fodringsapparater. Ved disse sidste gaar Bestræbelserne væsentlig ud paa at udelukke Spurvene; for dem, der giver sig af med Fuglebeskyttelse af denne Art, findes i Afhandlingen (af Titus Csörgy) mange interessante Enkeltheder. Jacob Schenk skriver om »Altberühmte siebenbürgische Vogelsammlungen«; mest Indtryk gør den Skæbne, som er overgaaet Grev Lázars' Samling af 2000 opstillede Fugle og 8000 Æg. Samlingen — den største i Siebenbürgen — stammede fra Midten af forrige Aarhundrede; Ejeren maatte af økonomiske Grunde forpagte sit Gods bort og forlade sit Slot. Salene, hvor Samlingen fandtes, blev brugte til Kornmagasin, og da Samlingen omkring 1880 bogstavelig blev udgravet af Hvededyngerne, fandtes kun en ringe Del i brugbar Stand. — Aarsskriftets vægtigste Bidrag er Koloman Lambrecht's: »Geschichte und Bibliographie der Palæornithologie« med en henvend 100 Sider fyldende Fortegnelse over palæornithologiske Afhandlinger.

O. H.

DANSK TIDSSKRIFT INDEX. SYSTEM. FORTEGNELSE OVER INDHOLDET
AF 180 DANSKE TIDSSKRIFTER. UDARBEJDET AF SVEND DAHL
OG TH. DØSSING.

2den Aarg. 1916. (J. L. Lybeckers Forlag).

334 Sider fylder Fortegnelsen over Indholdet af danske Tidsskrifter i 1916. »En uundværlig Haandbog« er vel den staaende Benævnelse, som Anmelderne bruger om Bogen, og det kan være

rigtigt nok, selv om man ikke er klar over Betydningen af at opbevare og udgive hele dette Stof, hvoraf en overvejende Del er ganske ligegyldige Ting; men det er vel vanskeligt at trække en Grændse, og fra et Bibliothekssynspunkt er antagelig den ene Artikel saa god som den anden. Skulde Bogen have nærmere Interesse for almindelige Mennesker, maatte den tage med ikke blot Tidsskrift-artikler, men det i Forhold til disse saare ringe Antal Bøger, der udkommer om de samme Emner. Ser man f. Eks. under »Grønland«, saa opregnes der en Række ubetydelige Smaating, medens Afhandlingerne i det store Værk »Meddelelser om Grønland«, der forresten synes ligesaa godt et Tidsskrift som saa mange andre, ikke tages med. O. H.

BENGT BERG: SÄLLSYNTA FÅGLAR, FÖRSTA SAMLINGEN.

(P. A. Nordstedt & Söners Förlag, Stockholm. 15 Kr.)

I 3 Bind giver Forf. her en Fremstilling af 4 Fuglearter, der staar paa Randen af Tilintetgørelse i Sverige, nemlig Stor Kobbersneppe (*Limosa aegocephala*), Hornet Lappedykker (*Podiceps auritus*), Sortterne (*Sterna nigra*) og Dværgmaage (*Larus minutus*). Forf. har væsentlig hentet sit Materiale til disse Monografier paa Øland, og hans Arbejdsmetode er den samme, som kendes fra »Tåkern« og »Stora Karlsö«. Bøgerne er overdaadigt udstyrede med Fotografigivelser, af hvilke Størsteparten er fortrinlige; med ganske særlig Interesse læser man Værket om Dværgmaagen; her holder Forf. sig ikke alene til Naturstudierne, men søger ogsaa at danne et Billede af hele Fuglens Udbredelse i Nordeuropa, i hvilket Øjemed han har samlet Materiale fra flere Lande, ogsaa her fra Danmark; og man maa sige, at Resultatet er blevet meget smukt og vil have blivende Værdi gennem Tiderne. Teksten, der ellers slutter sig meget nøje til Illustrationerne, er fortrinlig og forener paa det mest tiltalende det underholdende og virkelig videnskabeligt belærende. Enhver, der har Interesse for Nordens Fugleliv, vil have meget Udbytte af dette Værk, og med Interesse maa man imødesee følgende Arbejder af samme Slags; Forf. kalder jo dette beskedent for første Samling, saa der kommer forhaabentlig mere endnu.

S. M. S.

SVERIGES NATUR. SVENSKA NATURSKYDDSFÖRENINGENS
ÅRSSKRIFT 1917.

(Wahlström & Widstrand i Kommission).

Bogen slutter sig i Udstyr og Tekst nær til den svenske Turistforenings statelige Aarsskrift og behandler ogsaa mange Emner af samme Art.

Man faar ved at læse Aarsskriftet et stærkt Indtryk af den Iver, hvormed Naturvenner i vort nordlige Naboland arbejder for at bevare Ejendommeligheder i Naturen for den fremtrængende Kulturs Ødelæggelser. Med særlig Interesse læser man en Artikel af Sten Berg-

man »Om Fågellivet i vår nordligaste nationalpark«, en Skildring fra Nationalparken ved Abisko. Speciel zoologisk Interesse har ogsaa Thor Högdahls Opsats »Bättre skydd för vårt lands djurvärld«.

Det er dog ingenlunde Zoologer alene, der med Interesse vil se Bogen igennem. Enhver vil med største Glæde kunne betragte de mange pragtfulde Fotografier af ejendommelige Naturformationer, hvad enten det drejer sig om Gengivelser af levende eller død Natur. At udgive et saadant Aarsskrift er sikkert meget klogt af en Naturfredningsforening; det er en ypperlig Maade at komme i Kontakt med den store Offentlighed paa, og det turde være et smukt Eksempel til Efterfølgelse for os.

S. M. S.

ROLF PALMGREN: VILDNADEN OCH MÄNNISKAN. REFLEXIONER OCH KRITIKER I JAKTLAGSFRÅGAR.

(Helsingfors 1915. Silius & Hertzbergs förlag. 3,50 kr.).

Forfatteren har i denne Bog forsøgt at vække en Stemning i sit Hjemland for Bevarelse af nogle af dets karakteristiske Dyrearter. Han gør dette paa forskellige Maader; og det kunde maaske være lærerigt for enhver Naturfredningsven at studere lidt i denne Bog for at se, hvorledes andre Landes Fredningsagitorer arbejder.

Forfatteren er i sine Fredningsprinciper meget nøgtern. Han gaar ud fra, at er en Dyreart (og han beskæftiger sig særlig med Fuglene) i særlig Grad skadelig saavel for Landbrug som Husdyrhold og Jagt paa madnyttig Vildt, da bør Individernes Antal holdes nede med Midler, der er de mest humane, man kan fremskaffe. Men saa siger Forf., og ud fra et naturvenligt Standpunkt ganske uangribeligt, at er Arten først bragt ned til at være en Sjældenhed, maa Loven drage Omsorg for, at den ikke helt uddør.

Det er derfor en af Forf.s Hovedopgaver i sin Bog at vise, om visse Arter, der i Almindelighed anses for skadelige, ikke mindst af Jægerne, nu ogsaa virkeligt er det.

Forf. gør i dette Spørgsmaal en Sondring mellem 2 Faktorer, der vist ikke tidligere er saa skarpt pointeret ved Spørgsmaal om Dyrefredning. Han skelner mellem, om Arten er skadelig for Landbruget eller for Jagten (»Lystjagten« om man vil) eller skadelig for begge; og Forf. kommer ofte til det Standpunkt, at den Fugl, der i Jagtloven har faaet det sorte Stempel paa sig, i Virkeligheden ofte overhovedet ikke er skadelig, tværtimod nyttig; en anden Art kan maaske nok være noget skadelig for Jagten, medens den i høj Grad gavner Landbruget ved at hente den største Mængde af sin Føde blandt de skadelige Insekter.

Hvad vilde da være rimeligere end i saadanne Tilfælde at tilsidesætte Jægerne's Interesser for Samfundets.

Bogen er velgørende fri for de højstemte, lyriske Udgydelser, Folk ofte ynder at fremkomme med i Spørgsmaal som disse. Forf.s Konklusioner hviler paa Selviagttagelser i Finland og paa Forskeres

videnskabelige Undersøgelser i andre Lande, Sverige og Tyskland f. Eks.

Naar Forf. saa endelig i Bogens forskellige Kapitler viser, hvad der bør gøres, saa maa det være nok at pege paa et Par enkelte Ting, der ogsaa har Interesse for os herhjemme.

Jagtloven bør revideres, ikke efter Jægenes Synspunkter alene, men ogsaa efter Samraad med de Mennesker, der har gjort Studiet af Dyrelivet i Naturen til deres Livsarbejde. Og er der saa endelig en Jagtlov, hvordan den saa nu end er, maa Myndighederne sørge for, at den overholdes. Hvor smukt lyder det ikke for enhver Naturven, at Jagt- og Fredningslov skal overholdes! — Men bliver da den nuværende Jagtlov overholdt, som den burde?

Endelig siger Forf. det fuldstændig rigtige, som alle maatte kunne enes om, at er et Dyr dømt til Forfølgelse, bør det ske paa human Maade og f. Eks. ikke ved Saks, Gift, ej heller gennem Betaling af Skydepenge. Det gaar lige saa meget ud over de uskyldige at bruge disse Midler. Musvaagen gaar i Saks eller æder Gift lige saa vel som Duehøgen, og hvem kan garantere, at den Mand, der udbetaler Skydepræmier, er den rette til at skelne de forskellige Arter fra hinanden.

Af disse spredte Bemærkninger kan det forstaaes, at Bogen med sine godt 200 Sider kan have Værdi for andre end Finnerne; de Spørgsmaal, Forfatteren fremlægger, er lige saa brændende i vort Land som i hans, derfor vil enhver Naturven have Udbytte af at læse denne Bog, ikke mindst da den ogsaa indeholder mangt og meget af biologisk Interesse.

S. M. S.

ROAR CHRISTENSEN: FUGLE I NATUREN.

Mosens Fugleliv med 30 Gengivelser af Fotografier.

(Nyt Nordisk Forlag, Kjøbenhavn 1916. Kr. 1,50).

Bogen svarer nøje til de af samme Forfatter tidligere udgivne Hefter med Fotografier af Fugle i Naturen. Her omhandles efter Forf.s egen Paaskrift paa Titelbladet »Mosens Fugleliv«; men det turde dog vel være et Spørgsmaal, om de her skildrede Fugle: Graaand, Knobsvane, Kærsanger, Drosselrørsanger, Rørsanger og Sivsanger virkelig kan give et Udtryk for Mosens Fugleliv. Efter Forf.s smukke og stemningsfyldte Indledning venter man unægtelig at blive ført helt ud i Moselivets mystiske Aabenbaringer; men man har Indtryk af ikke at komme længere end lige til Mosekanten, hvor Tilværelsen er mer eller mindre under Kultur endnu.

Mangt og meget maa man være uenig med Forf. i, saaledes at de fleste Graaænder skulde yngle i Kornmarker og paa Grøftkanter (pag. 19), at en afslaaet Andrik ligner en Lappedykker (pag. 22), og at en And paa Aftentræk har en lydløs Flugt »mindende noget om Uglens« (pag. 23).

Bogens Billeder af Graaand og Knobsvane er gennemgaaende daarlige; om det eventuelt skyldes daarlig Reproduktion af gode Plader er for saa vidt Læseren ligegyldigt. At de 4 Gengivelser

pag. 19 overhovedet er kommet med, maa man tro, skyldes en Fejltagelse.

Sidste Halvdel af Bogen er bedre, og her er Gengivelserne baade smukkere og mere illustrerende, saaledes at man har megen Fornøjelse af dem.

Bogen maa, trods sine iøjnefaldende Mangler, have udfyldt en tom Plads, thi den er af Dagspressens Anmeldelser bleven modtaget yderst velvilligt. Absolut begejstrede for den kan imidlertid Ornithologerne ikke være, især ikke naar man sammenligner den med, hvad der præsteres af samme Art i vore Nabolande, f. Eks. i Sverige.

S. M. S.